

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

ДРУГА СЕКЦІЯ

СПРАВА “БІТКІВСЬКА ПРОТИ УКРАЇНИ”

(Заява № 5788/02)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

4 жовтня 2005 року

*Це рішення стане остаточним за обставин, викладених у п. 2 статті 44 Конвенції.
Воно може підлягати редакційним виправленням.*

У справі “Бітківська проти України”

Європейський суд з прав людини (Друга Секція), засідаючи палатою, до складу якої увійшли:

п. Ж.-П. Коста , *Голова*,

п. Р. Тюрмен,

п. В. Буткевич,

п. М. Угрехелідзе,

п. Е. Фура-Сендстрьом,

п. Д. Йочієнс,

п. Д. Поповіч, *судді*

та пані С.Доллє, *секретар секції*,

після обговорення в нарадчій кімнаті 13 вересня 2005 року,

виносить таке рішення, що було прийняте цього дня:

ПРОЦЕДУРА

1. Справа порушена проти України за заявою (№ 5788/02), поданою до Суду відповідно до статті 34 Конвенції про захист прав і основних свобод людини (далі – Конвенція) громадянкою України Наталією Дмитрівною Бітківською (далі – заявниця) 16 січня 2002 року.
2. Уряд України (далі - Уряд) був представлений Уповноваженими - пані Зоряною Бортновською та пані Валерією Лутковською.
3. 19 вересня 2003 року Суд вирішив надіслати скаргу заявниці щодо невиконання рішення суду, винесеного на її користь, на комунікацію з Урядом. Відповідно до положень п. 3 ст. 29 Конвенції Суд вирішив, що і прийнятність і суть скарги будуть розглядатись разом.

ФАКТИ

I. ОБСТАВИНИ СПРАВИ

4. Заявниця народилась у 1965 році у селі Крічка, Івано – Франківської області.
5. У 1987 році сім'я заявниці була поставлена на квартирну чергу для отримання житла від Держави. У 1990 році заявниця була першою у черзі на отримання квартири. Не дивлячись на це, виконавчий комітет Дзвиняцької сільської ради, рішенням від 12 жовтня 1990 року, надав житло іншій особі. Заявниця подала позов до Івано-Франківського обласного суду з метою оскарження згаданого вище рішення сільської ради.
6. 30 серпня 1991 року, Івано-Франківський обласний суд задовольнив позов заявниці та зобов'язав сільську раду надати спірну квартиру заявниці. 30 жовтня 1991 року Верховний Суд України залишив рішення обласного суду без змін.

7. У 1996 році, оскільки рішення винесене на її користь, залишалось невиконаним, заявниця звернулась до Богородчанського районного суду з позовом про заміну способу виконання рішення та просила зобов'язати сільську раду побудувати для неї будинок. 7 жовтня 1996 року суд задовольнив позов заявниці та, відповідно, змінив спосіб виконання рішення.
8. У 1997 році, оскільки рішення досі залишалось невиконаним, заявниця знову звернулась до суду з позовом про заміну способу виконання рішення та про присудження їй суми, еквівалентної вартості спірної квартири. 16 червня 1997 року Богородчанський районний суд задовольнив позов заявниці та присудив їй 29 000 грн. в якості компенсації.
9. 28 грудня 2000 року, голова Богородчанського районного відділу державної виконавчої служби виніс постанову про арешт всіх поточних рахунків сільської ради для забезпечення виконання рішення, винесеного на користь заявниці.
10. 26 січня 2001 року, Дзвиняцька сільська рада оскаржила постанову від 28 грудня 2000 року у Богородчанському районному суді. Відповідно, виконавче провадження, було зупинено.
11. 12 лютого 2001 року, Богородчанський районний суд задовольнив частково позов сільської ради та скасував постанову державного виконавця щодо арешту саме тих двох рахунків, на які надходили бюджетні кошти для погашення соціальних виплат, заробітної плати, інш. Цим же рішенням суд дозволив накласти арешт на всі інші рахунки.
12. Заявниця подала протест до заступника Голови Івано-Франківського обласного суду з метою оскарження цього рішення. Заступник Голови відхилив її протест, про що повідомив її своїм листом від 20 квітня 2001 року. 8 жовтня 2001 року, колегія у складі трьох суддів цивільної палати Верховного Суду України відмовила у розгляді касаційної скарги заявниці.
13. 21 листопада 2002 року судові рішення від 16 червня 1997 року було виконане у повному обсязі та державна виконавча служба закінчила виконавче провадження.

II. ВІДПОВІДНЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО

14. Відповідне національне законодавство викладене у рішенні у справі “Ромашов проти України” від 27 липня 2004 року. (заява № 67534/01, §§ 16-18).

ПРАВО

15. Заявниця скаржилась на порушення п. 1 ст. 6 Конвенції. Вона стверджувала, що судовий розгляд справи у Богородчанському районному суді у 2001 році було несправедливим та що в результаті цього виконавче провадження виявилось неефективним, оскільки боржник продовжував здійснювати фінансові операції не дивлячись на арешт рахунків та ухилявся від виконання фінансових зобов'язань перед заявницею. Вона також зазначала, що суди вищої інстанції не скасували це рішення в екстраординарному порядку оскарження. Вона також скаржилась на тривалість виконання рішення, винесеного на її користь та

посилалась на п. 1 ст. 6 Конвенції, на ст. 13 та ст. 1 Протоколу 1 до Конвенції. Положення цих статей містять таке:

п. 1 стаття 6

“Кожен при вирішенні питання щодо його цивільних прав та обов’язків ..., має право на справедливий і відкритий розгляд упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом...”

стаття 1 Протоколу № 1 до Конвенції

“Кожна фізична або юридична особа має право на мирне володіння своїм майном. Ніхто не може бути позбавлений свого майна інакше як в інтересах суспільства і на умовах, передбачених законом або загальними принципами міжнародного права.

Проте попередні положення жодним чином не обмежують право держави вводити в дію такі закони, які, на її думку, є необхідними для здійснення контролю за користуванням майном відповідно до загальних інтересів або для забезпечення сплати податків чи інших зборів та платежів”.

стаття 13 Конвенції

Кожен, чий права і свободи, викладені в цій Конвенції, порушуються, має право на ефективний засіб правового захисту у відповідному національному органі, навіть якщо таке порушення було вчинене особами, що діяли як офіційні особи.

I. ЩОДО ПРИЙНЯТНОСТІ

A. Попередні зауваження Уряду.

1. Статус жертви заявниці

16. Уряд вважає, що заявниця не може більше вважатися жертвою порушення своїх прав, передбачених Конвенцією, оскільки вона отримала заборгованість, належну їй за рішенням суду, у повному обсязі. Уряд надав копії документів, які це підтверджували, включаючи довідку з датами та сумами, які поступово сплачувались заявниці та постанову про закінчення виконавчого провадження. Заявниця оскаржувала цей аргумент, стверджуючи, що сума у розмірі 227 грн. (приблизно 36 ЄВРО) відповідно до рішення суду від 16 червня 1997 року залишалась несплаченою. Вона також надала лист від державної виконавчої служби на підтвердження своїх аргументів. У відповідь, Уряд зазначив, що їх інформація була вірною. Уряд також зазначив, що якщо заявниця була незгодна з постановою державного виконавця про закриття виконавчого провадження, то вона могла оскаржити її у національних судах.
17. Розглянувши вище зазначені аргументи, Суд зазначив, що оскільки заявниця не оскаржила до суду постанову державного виконавця, яка підтверджувала виконання рішення від 16 червня 1997 року у повному обсязі, то вона беззаперечно визнала це факт та не може ставити під сумнів цей факт перед Судом. Суд також дійшов висновку, що виконавче провадження було закінчено 21 листопада 2002 року, як це підтверджувалось офіційними документами.
18. Однак, тривале виконання рішення відповідає скарзі заявниці на надмірну тривалість провадження, щодо якого державними органами не було запропоновано визнання такої тривалості або її виправдання. Суд вважає, що заявниця може і далі вважатись жертвою стверджуваного порушення прав, гарантованих п. 1 ст. 6 Конвенції з приводу тривалого періоду, протягом якого

рішення залишалось невиконаним (див. рішення у справі “Войтенко проти України” від 29 червня 2004 року, заява № 18966/02).

2. Невичерпання національних засобів захисту.

19. Уряд зазначав, що заявниця не вичерпала національних засобів захисту в частині оскарження дій державного виконавця та тривалості провадження. Уряд надав приклади судової практики, в яких особи успішно отримували компенсацію від державного виконавця за затримку у виконавчому провадженні.
20. Заявниця не погодилась з цим аргументом.
21. Суд нагадав про такі ж самі питання, які вже розглядалися та були відхилені у попередніх справах (див. згадане вище рішення у справі “Ромашов проти України”, §§ 30-32). Суд не знаходить підстав для іншого висновку у цій справі. Відповідно, Суд відхиляє попередні зауваження Уряду. У цих справах Суд встановив, що заявники були позбавлені можливості використання засобу захисту, запропонованого Урядом. Національна судова практика, надана Урядом не продемонструвала таких достатніх прикладів, які б надали можливість Суду дійти висновку щодо ефективності вичерпання національних засобів захисту у справах про невиконання судових рішень.

3. Висновки

22. У світлі цих обставин, Суд відхиляє попередні зауваження Уряду.

В. Скарги заявниці на несправедливий судовий розгляд у 2001 році

23. Заявниця скаржилась на порушення п. 1 ст. 6 Конвенції у зв'язку з несправедливим судовим розглядом Богородчанським районним судом у 2001 (див. п. 11 вище), щодо банківських рахунків боржника, що і створило перешкоду у виконанні рішення, винесеного на користь заявниці.
24. Суд зазначив, що заявниця не оскаржувала ці дії хоча вона могла обґрунтовано скаржитись, на те, що суд відігравав вирішальну роль у виконавчому провадженні щодо виконання рішення, винесеного на її користь. Суд зазначив, що рішення Богородчанського районного суду було винесено 12 лютого 2001 року та набуло статусу остаточного 22 лютого 2001 року. Заявниця ознайомила з цим рішенням у невизначену дату до 20 квітня 2001 року, коли вона отримала відмову у поданій апеляції з Івано-Франківського обласного суду. Це було більш ніж 6 місяців до того, як заявниця звернулась до Суду 16 січня 2002 року. Скарга заявниці, подана до Івано-Франківського обласного суду та до Верховного Суду України не може братись до уваги, оскільки ця процедура не може вважатись використанням національних засобів захисту. У світлі п. 1 ст. 35 Конвенції (див. *mutatis mutandis*, заява № 41974/98, рішення у справі “Кучеренко проти України” від 4 травня 1999 року та ухвалу у справі “Пристаєвська проти України”, заява № 21287/02, ЄСПЛ 2002-X). З цього випливає, що ці скарги були подані з порушенням строку та мають бути відхилені відповідно до п. п. 1 та 4 ст. 35 Конвенції.

С. Скарга заявниці на відмову суду переглядати справу

25. Заявниця далі скаржилась на п. 1 ст. 6 Конвенції у зв'язку з тим, що обласний суд та Верховний Суд України не переглянув та скасував ухвалу від 12 лютого 2001 року (див. п. 11 та 12 вище).
26. Суд зазначив, що Конвенція як така, не гарантує право на відновлення розгляду справи (див. *mutatis mutandis* ухвалу у справі “Рейхан проти Туреччини” від 3 липня 2003 року, заява № 38422/97). З цього випливає, що ця скарга є несумісною за правилом *ratione materiae* з п.3 ст. 35 Конвенції та має бути відхилена у відповідності з п. 4 ст. 35.

D. Скарга заявниці на тривалість невиконання рішення, винесеного на її користь.

27. Заявниця скаржилась на невиконання рішення, винесеного на її користь, посилаючись на п.1. ст. 6, ст. 13 Конвенції та ст.1 Протоколу 1 до Конвенції.
28. Уряд зазначив, що частина подій, яка була викладена у скарзі, відбулась значно раніше, ніж Конвенції набула чинності на Україні.
29. Суд зазначає, що період, який береться до уваги починається лише 11 вересня 1997 року, коли України визнала право особи на звернення до Суду. Однак, при оцінці розумності часу, який відраховується з цієї дати, береться до уваги стан провадження на той час.
30. У світлі доводів сторін, Суд дійшов висновку, що скарга на затримку у виконанні рішення між 11 вересня 1997 року та 21 листопада 2002 року піднімає серйозні питання факту та права відповідно до Конвенції, дотримання яких вимагає розгляд справи по суті. Суд не знаходить підстав для визнання цієї частини заяви неприйнятною. За цих підстав, скарга заявниці на підставі ст. 13 та ст. 1 Протоколу 1 до Конвенції не може бути визнана неприйнятною.

II. ЩОДО СУТІ ЗАЯВИ

Скарги заявниці за п. 1 ст. 6 Конвенції та ст. 1 Протоколу 1 до Конвенції

31. У своїх зауваженнях Уряд надав аргументи схожі з аргументами, які надавались у справах “Ромашов проти України” та “Войтенко проти України”, у яких йшла мова про те, що у справі не було порушення п. 1 ст. 6 Конвенції чи ст. 1 Протоколу 1 до Конвенції (див. рішення у справі “Ромашов проти України”, згадана вище, п. 37, та рішення у справі “Войтенко проти України”, згадане вище, п. 37).
32. Заявниця не погодилась з цим.
33. Суд зазначив, що рішення Богородчанського районного суду від 16 червня 1997 року залишалось невиконаним більше ніж 5 років та 2 місяці.
34. Суд нагадав, що вже було визнано порушення п. 1 ст. 6 Конвенції та ст. 1 Протоколу 1 до Конвенції у справі, у якій розглядались ті ж самі питання, що і у цій справі (див. наприклад рішення у справі “Сокур проти України” від 26 квітня 2005 року, заява № 29439/02, п. п. 30-37; та згадане вище рішення у справі “Войтенко проти України”, п. п. 53-55).

35. Розглянувши вся подані матеріали, Суд вважає, що Уряд не надав жодного факту чи аргументу, який допускав би можливість переконати Суд дійти іншого висновку цієї справи. Відповідно, у цій справі було порушення п. 1 ст. 6 Конвенції та ст. 1 Протоколу 1 до Конвенції.

В. Скарга заявниці за ст. 13 Конвенції

36. Суд посилається на свої аргументи (у п. 21 вище) щодо доводів Уряду, які стосувались вичерпання національних засобів захисту. За цих підстав, суд встановив, що заявниця не мала ефективного національного засобу захисту щодо відшкодування шкоди, завданої затримкою у виконанні рішення, як це вимагається ст. 13 Конвенції. Відповідно, у цій справі було також порушено це положення.

III. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

37. Стаття 41 Конвенції передбачає:

“Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє законодавство відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткову сатисфакцію, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливую сатисфакцію”.

А. Шкода

38. Заявниця просила сплатити 227 грн. (36 ЄВРО) в якості відшкодування матеріальної шкоди та 450 000 грн. (приблизно 72 000 ЄВРО) в якості відшкодування моральної шкоди.
39. Уряд зазначив, що вимога матеріальної шкоди була необґрунтованою (див. п. 16 вище). Уряд зазначав, що вимога моральної шкоди була надмірною та необґрунтованою. Уряд зазначав, що встановлення порушення буде достатньою сатисфакцією у цій справі.
40. У світлі встановлених обставин у цій справі (див. п. 17 вище), Суд не встановив будь-якого причинного зв'язку між визнаним порушенням та стверджуваною матеріальною шкодою; отже, Суд відхиляє ці скарги. Однак, Суд бере до уваги той факт, що заявниці було завдано деякої моральної шкоди в результаті визнаного порушення, і ця шкода не може бути відшкодована лише одним визнанням порушення. Не дивлячись на це, сума, яку вимагала заявниця, є надмірною. Об'єктивно оцінюючи ситуацію, як цього вимагає стаття 41 Конвенції, Суд присуджує заявниці кошти у сумі у 2 500 ЄВРО в якості відшкодування моральної шкоди.

В. Судові витрати

41. Заявниця не надала жодних аргументів з цього приводу. Суд також нічого не присудив.

Пеня

42. Суд вважає за доцільне призначити пеню на підставі граничної позичкової ставки Європейського Центрального Банку, до якої мають бути додані три відсотки.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ, СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Оголошує* скарги які стосувались тривалості виконання рішення від 16 червня 1997 року прийнятними та іншу частину заяви неприйнятною;
2. *Вирішує*, у цій справі було порушення ст. 6 § 1 Конвенції;
3. *Вирішує*, у цій справі було порушення ст. 13 Конвенції;
4. *Вирішує*, що у цій справі було порушення ст. 1 Протоколу 1 до Конвенції.

Вирішує, що:

(а) протягом трьох місяців з дня, коли рішення стане остаточним відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-відповідач має сплати заявнику суму, що складає 2 500 ЄВРО (дві тисячі п'ятсот ЄВРО), на відшкодування немайнової шкоди;

(б) Валюта платежу має бути конвертована у національну валюту держави-відповідача на день здійснення платежу, плюс суму будь-якого податку, який може бути стягнуто з заявника;

(с) у випадку несплати чи несвоєчасної сплати державою-відповідачем належної заявникові суми, на неї нараховуватиметься пеня, яка дорівнює граничній позичковій ставці Європейського Центрального Банку плюс три відсотки, з часу, коли закінчиться вищезгаданий тримісячний строк, і до моменту повного розрахунку.

5. *Відхиляє* решту вимог заявника щодо справедливої сатисфакції.

Вчинено англійською мовою та повідомлено письмово 11 січня 2005 року відповідно до правила 77 §§ 2 та 3 Регламенту Суду.

С.Доллє
Секретар Секції

Ж. П. Коста
Голова Секції

